

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Назва - **Теорія та методологія географічної науки**
Лектор - Черваньов І. Г., професор
Статус - нормативний
Курс, семестр - 4 курс, 7 семестр (очна форма навчання) / 4 курс, 7 семестр (заочна форма навчання)
Загальна кількість академічних годин – 108
Кількість кредитів: 3

Пояснювальна записка:

Курс «Теорія та методологія географічної науки» базується на знаннях, уміннях та навичках, отриманих студентами на попередніх курсах. В результаті вивчення дисципліни «Теорія та методологія географічної науки» студент повинен підвищити рівень володіння методологічними принципами географії та отримати цілісне явлення про формування та становлення географічних концепцій.

Мета курсу, його предмет та стислий зміст розділів, з яких він складається:

Мета курсу «Теорія та методологія географічної науки»: простеження розвитку географічної думки від становлення і подальшого поступу людського суспільства, огляд ходу просторової уяви про Землю, виходячи з перебігу географічних відкриттів, виявлення й аналіз основних географічних напрямів і тенденцій, визначення особливостей зародження наукових основ географічної науки і наступної їхньої трансформації, розгляд умов зародження і динаміки провідних методів дослідження в географії та формування її методологічного і понятійного апарату.

Предметом курсу є основні поняття, категорії, теорії географії, сутність географічних процесів та явищ..

Розділ 1. Методологічні принципи географії.

Тема 1. Методологічні принципи географії.

Місце географії у системі знань. Понятійний апарат і аксіоматика. Аналогія, подібність у географії. Географічна мова: природна та штучні. Картографічна мова. Метод сучасної географії.

Тема 2. Визначення основних понять.

Сімейство понять «Геосистема»: місцеположення, місце перебування, самоорганізація, саморегулювання, автоколивання.

Тема 3. Географічний простір (та простір географічних об'єктів).

Просторова організація простору географічних об'єктів. Просторова ієрархія.

Тема 4. Географічний час.

Абсолютний та відносний (геосистемний) час. Внутрішній та зовнішній час. Топологічний та функціональний час. Часова ієрархія. Взаємозв'язок простору і часу.

Тема 5. Матеріальна організація геосистем.

Елементи та геокомпоненти. Геосфери. Структури: геореали, сфагніди.

Розділ 2. Геосистемні концепції.

Тема 1. Інформаційні зв'язки в геосистемах.

Геосистемне поняття інформації. Інформаційна організація геосистем. Інформаційне саморегулювання.

Тема 2. Саморегулювання в географічній оболонці й геосистемах.

Рівновага та стала неврівноваженість у географічному висвітленні.

Тема 3. Оптимізація геосистем.

Просторові й часові масштаби впливу на геосистеми. Використання ланцюгових реакцій.

Тема 4. Методологія розв'язання оптимізаційних задач.

Система з розподіленими параметрами. Принципи керування геосистемами.

Тема 5. Системні концепції сталого розвитку.

Діаграма керування сталим розвитком. Основні баланси в системах, що відбивають природно-господарські комплекси. Концептуальні та імітаційні моделі керування: метод системної динаміки.

Заключення. Взаємозв'язок природних та соціальних явищ, процесів та структур - предмет комплексної географії.

Форми організації контролю знань, система оцінювання:

Контроль теоретичних знань здійснюється шляхом впровадження тестового контролю із теоретичного матеріалу, практичних навичок - через проведення семінарських занять. Контрольне тестування виконується в кінці вивчення кожного розділу. Виконання тестових завдань оцінюється в балах. Максимальна кількість балів за контрольним тестом складає 100 балів.

Результуюча оцінка складається з наступних компонентів:

Перший тестовий контроль: 30 %

Другий тестовий контроль: 30%

Підсумковий тестовий контроль: 40%

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C	задовільно	
60-69	D		
50-59	E	незадовільно	не зараховано
1-49	FX	незадовільно	

Навчально-методичне забезпечення:

Конспект лекцій (навчальний посібник). Допоміжна література.

Мова викладання - українська